

"*Elona quimperiana* (Blainville, 1821) al gespot?"

Fig. 1. Impressie van de tuin in zuidoostelijke richting. Rechts de Trieux en links de helling met bosrand. Foto Kees Peeters.

Kees Peeters

"*Elonia quimperiana* (Blainville, 1821) already spotted"?

Summary. During his 2017 holidays the author visited northwest Brittany (France). After being alerted by peer malacologists, in deciduous wood close to his resort he found two empty shells of *Elona quimperiana*.

Vakantie

Ook in 2017 hebben mijn vrouw en ik weer Noordwest-Bretagne bezocht en verbleven we op dezelfde locatie als twee jaar geleden, zo'n 15 km ten noorden van Guingamp. Het is niet echt een toeristisch gebied, maar de kusten op 25 tot 30 km daarvandaan leverden de voorgaande jaren leuke malacologische vondsten op. Uiteraard vooral marien materiaal; wellicht leuk om die hier ook eens te presenteren.

Na twee reisdagen en vanwege het minder uitnodigende weer de eerste zondag besteed aan het verkennen van het enorme terrein dat bij het huis van de verhuurder ligt (fig. 2). Het terrein ligt aan de snel stromende rivier de Trieux en bestaat uit een dalbodem van zo'n 200 m breedte met een natuurtuin en wat ruigte begrensd door een op het westen georiënteerde helling met loofbomen met ondergroei (fig. 1). Prachtig om in rond te lopen en wie weet kom je na een miezerbuitje ook nog een slak tegen.

Slakken zoeken

Dat viel niet tegen en aangezien ik mijn vondsten en avonturen graag deel postte ik de ochtend van 29 mei wat foto's op de Facebookpagina van de NMV. De reacties lieten niet lang op zich wachten. Gemakzuchtig (het was tenslotte vakantie) had ik geen namen aan de foto's geplakt. Met hier en daar een klein voorbehoud kwamen we al snel tot de volgende soorten: Segrijnslak *Cornu aspersum*, Donkere glimslak *Zonitoidus nitidus*, Jenkins' waterhoren *Potamopyrgus antipodarum*,

Witgerande tuinslak *Cepaea hortensis* (of misschien een niet volgroeide Zwartgerande tuinslak *Cepaea nemoralis*), Spaanse aardslak *Lehmannia valentiana*, Barnsteenslak *Succinea putris* en Grote kartuizerslak *Monacha cantiana*. Met 'we' bedoel ik eigenlijk Bert Jansen en Tom Meijer, nogmaals mijn dank voor hun reacties. Verder was er een reactie van Jaap de Boer die vroeg: "*Elona quimperiana* al gespot?" Tja, dat vroeg om wat gegoogled en daarna reageerde ik dan ook dat ik niet zou rusten voordat ... (met een knipoog). Later die dag met Tom Meijer nog wat berichten over deze soort uitgewisseld; hij heeft een exemplaar in zijn collectie en gaf wat aanvullende gegevens. Dat leidde onder meer tot wat verwarring met betrekking tot

Fig. 2. Kaartje van het terrein. 1: vakantie verblijf; 2: rivier de Trieux; 3: hellingbos. Bron: Google earth.

Fig. 3. *Elona quimperiana*. 22,1 x 19,5 x 11,0 mm. Foto's Kees Peeters.

zijn vindplaats. Ik was die dag namelijk door een gehucht gekomen met dezelfde naam, maar er bleek hemelsbreed toch zo'n 80 km tussen dat gehucht en zijn vindplaats te zitten. Daarnaast gaf ik aan dat ik niet echt op zoek was naar *Elona quimperiana*; als 'strandloper' (Peeters, 2017) heb je nu eenmaal het voordeel dat je de vondsten voor het oprapen hebt en je niet hoeft te spitten in strooisellagen of dood hout moet omkeren in de hoop wat aan te treffen. En wat je dan vindt is vaak ook nog levend, wat je weer voor nieuwe uitdagingen stelt. Maar... het zou natuurlijk wel heel leuk zijn wanneer ik thuis zou komen met een onvervalste *Elona quimperiana*.

Elona quimperiana

De dagen daarop wat rondgefietst, gelezen, de kust op meerdere plaatsen bezocht en daar met foto's verslag van gedaan op de Facebook pagina. En mij met behulp van internet stiekem verdiept in *Elona quimperiana* (www.fr.wikipedia.org). Ik leerde dat het om een soort gaat die door Gittenberger (1979) in een aparte familie is ondergebracht. Verder dat de soort een opvallende verspreiding heeft met een voorkomen in Noord-Spanje en aangrenzend Baskenland én in West-Bretagne. Vialette *et al.* (2008) concluderen op basis van DNA onderzoek dat het kerngebied van de soort in Noord-Spanje en Baskenland ligt en dat verspreiding van daaruit heeft plaatsgevonden. Het huidige voorkomen is een gevolg van het beperkte leefgebied tijdens het 'Late Glacial Maximum'. Kortom, ik zat in ieder geval in het juiste gebied. Maar dan nog, de voorgaande jaren had ik er niet één gezien.

Fig. 4. *Elona quimperiana*. Boven-aanzicht van het verse en het verweerde exemplaar. Foto Kees Peeters.

Een inventarisatie uit 2001 (www.bretagne-vivante.org) gaf aan dat de soort in Bretagne in lang niet alle hokken van 10 bij 10 km aangetroffen is. Toen heb ik me toch maar eens verdiept in het specifieke leefmilieu van de soort: vochtige schaduwrijke loofbossen van beuk en eik met een ondergroei van bosbessen hebben de voorkeur en daarnaast oude muurtjes op vochtige plaatsen (www.mnhn.fr).

Op de tweede dinsdag regende het in de morgen, daarna de eerdergenoemde helling maar eens doorkruist op zoek naar slakken. Hoge loofbomen met in de ondergroei buxus en braam en rottend hout, op de grond duidelijk zichtbaar de paadjes van reeën en ander wild compleet met slaapplekjes dicht tegen een boom aan. Ik vond voornamelijk fragmenten van tuinslakken, duidelijk werk van vogels, en een gaaf, wat platter huisje waarvan ik dacht: "Nou, stel je voor dat...". Weer binnen plaatste ik een foto van de vondst op Facebook en had binnen een uurtje de bevestiging: een fraai huisje van *Elona quimperiana* (fig. 3). Die trofee inspireerde mij tot nog een rondje later in de middag met als resultaat een tweede exemplaar, wat verweerder en met opkrullend periostracum (fig. 4).

Zo blijkt maar weer dat de natuur vol verrassingen zit, maar je moet het wel willen zien.

Dankwoord

Dank aan allen die reageerden op Facebook.

Geraadpleegde bronnen

- GITTENBERGER, E., 1979. On *Elona* (Pulmonata, Elonidae Fam. nov.). – *Malacologia* 18: 139-145.
- PEETERS, K. 2017. Even voorstellen. – *Spirula* 410: 29.
- VIALATTE, A., A. GUILLER, A. BELLIDO & L. MADEC, 2008. Phylogeography and historical demography of the Lusitanian snail *Elona quimperiana* reveal survival in unexpected separate glacial refugia. – *BMC Evolutionary Biology* 8: 339-352.
- BRETAGNE-VIVANTE. <http://www.bretagne-vivante.org/Nos-actions/Connaitre/Nos-atlas-regionaux/Participer-a-l-atlas-des-invertebres-de-Bretagne>.
- MNHN.FR. <https://inpn.mnhn.fr/docs/cahab/fiches/1007.pdf> FR.
- WIKIPEDIA. https://fr.wikipedia.org/wiki/Escargot_de_Quimper.

Adres van de auteur
k_peeters@hotmail.com